

V Bruselu dne 12.4.2017
COM(2017) 213 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A RADĚ

Šestá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii

I. ÚVOD

Tato zpráva je šestou měsíční zprávou o pokroku, jehož bylo dosaženo na cestě k vytvoření účinné a skutečné bezpečnostní unie, a pojednává o vývoji v rámci dvou hlavních pilířů: boje proti terorismu, organizované trestné činnosti a kyberkriminalitě, jakož i proti prostředkům, které tyto jevy podporují, a posílení naší obrany a budování odolnosti vůči uvedeným hrozbám.

Dne 7. dubna se Stockholm stal nejnovější obětí teroristického útoku. Unesený kamion záměrně projel rušnou pěší obchodní zónou a následně naboural do obchodního domu, přičemž byli čtyři lidé zabiti a dalších patnáct zraněno. Tento útok se odehrál necelé tři týdny po útoku na Londýn a tamější sněmovní budovu ze dne 22. března, při němž bylo použito vozidlo a nůž a došlo ke krveprolití na rušném místě se symbolickým významem. Technologicky nenáročná povaha obou útoků podobných těm, které byly spáchány v Nice a Berlíně v loňském roce, znovu zdůrazňuje výzvu, již představuje pro orgány členských států boj proti těmto hrozbám, a také význam probíhajících činností v rámci bezpečnostní unie k ochraně snadno zranitelných cílů¹.

Tato zpráva poskytuje aktuální informace o dosaženém pokroku, pokud jde o klíčové legislativní a nelegislativní dokumenty bezpečnostní unie. Zvláštní důraz je kladen rovněž na boj proti závažné a organizované trestné činnosti – jednu ze tří hlavních oblastí Evropského programu pro bezpečnost z roku 2015². V souvislosti s probíhající přípravou nového politického cyklu EU pro boj proti závažné mezinárodní a organizované trestné činnosti na období let 2018 až 2021 tato zpráva vymezuje, jaké by měly být podle názoru Komise budoucí priority EU v boji proti závažné a organizované trestné činnosti.

Organizovaná trestná činnost je klíčovým prostředkem terorismu, s jehož pomocí si teroristé opatřují zbraně a finanční prostředky. Hranice mezi kyberkriminalitou a „tradiční“ trestnou činností se stírá s tím, jak zločinci využívají internet jako způsob rozšiřování svých činností i jako zdroj získávání prostředků a hledání nových metod páčání trestné činnosti. Terorismus, organizovaná trestná činnost a kyberkriminalita jsou tedy vzájemně propojené oblasti a podpora boje proti organizované trestné činnosti je klíčovou prioritou pro opatření na úrovni EU v rámci bezpečnostní unie.

II. PROVÁDĚNÍ PRIORITNÍCH DOKUMENTŮ V OBLASTI BEZPEČNOSTI

1. Podněty legislativní povahy

Směrnice (EU) 2017/541 o **boji proti terorismu** byla zveřejněna v Úředním věstníku dne 31. března³. Nová pravidla pomohou předcházet teroristickým útokům pomocí kriminalizace činností, jako je financování terorismu, podstoupení výcviku či vycestování za účelem terorismu, jakož i organizace nebo usnadňování takové cesty. Rovněž posilují práva obětí terorismu a zahrnují seznam služeb, které uspokojí jejich zvláštní potřeby. Členské státy musejí nová pravidla ve vnitrostátním právu provést do 8. září 2018.

¹ COM(2017) 41 final.

² COM(2015) 185 final.

³ Úř. věst. L 88, 31.3.2017, s. 6.

Evropský parlament na svém plenárním zasedání dne 14. března 2017 hlasoval pro revizi **směrnice o palných zbraních**⁴. Návrh významně rozšiřuje škálu zakázaných zbraní (kategorie A), přičemž znemožňuje civilním osobám držet nejnebezpečnější zbraně. Zahrnuje do oblasti působnosti směrnice také akustické a znehodnocené zbraně a dále zvyšuje sledovatelnost zbraní díky posílení pravidel pro označování a výměnu informací mezi členskými státy. Očekává se, že Rada dá s konečnou platností souhlas dne 25. dubna. Členské státy budou mít 15 měsíců na provedení nových pravidel do svých vnitrostátních právních předpisů a 30 měsíců na zavedení systémů evidence pro registraci veškerých informací, které jsou nezbytné ke sledování a identifikaci palných zbraní.

Dne 21. března 2017 byla zahájena třístranná jednání mezi spolunormotvůrci o návrhu cílených změn **čtvrté směrnice o boji proti praní peněz**⁵, který předložila Komise dne 5. července 2016. Návrh je vypracován tak, aby zahrnoval nové způsoby financování terorismu, jako jsou virtuální měny a předplacené karty, a aby zvýšil transparentnost s cílem pomoci v boji proti praní peněz. Komise vyzývá spolunormotvůrce, aby co nejdříve dokončili jednání o tomto významném návrhu, který napomůže dalšímu snížení objemu prostředků dostupných teroristům.

Pokud jde o posílení kontrol na hranicích, dne 7. dubna vstoupily v platnost změny **Schengenského hraničního kodexu** týkající se systematických kontrol na vnějších hranicích, které zahrnou i občany EU⁶. Tento důležitý právní předpis zlepšil bezpečnost v schengenském prostoru, aniž by došlo k narušení plynulosti provozu. V některých přesně vymezených případech a na základě předběžného posouzení rizik s cílem zajistit, aby nedošlo ke vzniku bezpečnostního rizika, mohou členské státy v situacích, kdy dochází k nepřiměřenému dopadu na plynulost provozu na konkrétních pozemních a námořních hranicích, prostřednictvím časově omezené výjimky rozhodnout, že kontroly občanů EU za použití databází budou na těchto hranicích provádět cíleně. Posouzení rizik je třeba sdílet s Evropskou pohraniční a pobřežní stráží. Co se týče iniciativ souvisejících se správou hranic, dne 23. března byla zahájena třístranná jednání mezi spolunormotvůrci o návrhu Komise na zřízení **systému vstupu/výstupu EU** za účelem zlepšení správy hranic, boje proti nelegální migraci a posílení vnitřní bezpečnosti pomocí evidence pohybu státních příslušníků třetích zemí přes vnější hranice schengenského prostoru⁷. Komise vyzývá spolunormotvůrce, aby urychleně pokročili, a umožnili tak zahájit práci na vývoji systému již v tomto roce, čímž se zajistí, že bude funkční nejpozději počátkem roku 2020. Oba spolunormotvůrce úspěšně pokračují v technických jednáních o **evropském systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS)**⁸. Komise bude spolunormotvůrce i nadále aktivně podporovat a napomáhat pokroku v této oblasti. Podle společného prohlášení Evropského parlamentu, Rady a Komise⁹ jsou návrhy týkající se systému vstupu/výstupu EU a ETIAS legislativními prioritami. Orgány se proto dohodly na přednostním projednání těchto návrhů v legislativním procesu, aby bylo zajištěno jejich rychlé dokončení.

Pokud jde o provádění nedávno přijatých právních aktů, Komise i nadále podporuje členské státy v rychlém provádění směrnice o **jmenné evidenci cestujících EU (PNR)**¹⁰.

⁴ COM(2015) 750 final.

⁵ COM(2016) 450 final, 5.7.2016.

⁶ COM(2015) 670 final, 5.12.2015.

⁷ COM(2016) 194 final, 6.4.2016, COM(2016) 196 final, 6.4.2016.

⁸ COM(2016) 731 final, 16.11.2016.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2017_en

¹⁰ Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 132.

Dne 8. března uspořádala Komise čtvrté jednání o provádění směrnice o PNR, kde se ukázalo, že některé členské státy se nyní nacházejí v procesu přijímání právních předpisů nebo změny předpisů zavedených ještě před přijetím směrnice o PNR. Komise bude i nadále sledovat a podporovat její provádění.

2. *Provádění nelegislativních opatření*

Závěrečné zasedání **expertní skupiny na vysoké úrovni pro informační systémy a interoperabilitu** je plánováno na 25. dubna. V rámci postupu vedoucího k uzavření činností skupiny se v březnu konalo jednání podskupiny pro stávající systémy s cílem přezkoumat celní systémy (využití informací v oblasti prosazování práva a přístup k nim) a přístup do systémů SIS, VIS a Eurodac pro účely prosazování práva.

V březnu Komise vedla delegaci EU, jejímiž členy bylo stávající a budoucí předsednictví Rady, protiteroristický koordinátor EU, vedoucí oddělení Europolu pro oznamování internetového obsahu a ředitel centra excelence sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci, do Spojených států na jednání s velkými sociálními médii a internetovými společnostmi s cílem podpořit dobrovolné partnerství s EU a zajistit pokračování iniciativ dohodnutých v prosinci 2016 na **internetovém fóru EU**. Jak již bylo uvedeno dříve, založení internetového fóra EU v prosinci 2015 je klíčovou součástí reakce Komise na zvýšenou míru zneužívání internetu teroristickými organizacemi.

Hlavním výsledkem byla prezentace pracovního prototypu společné **databáze hashů**, zřízené internetovými společnostmi, která umožňuje společně označit teroristický obsah, identifikovat podobný obsah, posoudit tento obsah podle svých vlastních pravidel a rychle a nevratně ho odstranit. Společnosti se nyní zaměřují na zkoušení a zvyšování možností rozšíření, jakož i na vyhledávání nových, zejména menších společností, které lze začlenit do konsorcia, aby se tak maximalizoval dopad a dosah tohoto nástroje. Strana EU rovněž zdůraznila, že je důležité, aby společnosti aktivněji reagovaly prostřednictvím **automatického odhalování škodlivého obsahu**.

Komise jako součást svého úsilí v boji proti radikalizaci na internetu vyčlenila dalších 10 milionů EUR na podporu kampaní s protiargumentací na internetu prostřednictvím **programu na posílení občanské společnosti**, klíčové iniciativy v rámci internetového fóra EU. Program byl zahájen ve dnech 15.–16. března a zapojilo se do něj 100 účastníků.

Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN) a její **centrum excelence** podporují výměnu odborných znalostí a osvědčených postupů mezi odborníky v první linii, kteří se zabývají prevencí a bojem proti radikalizaci. Centrum excelence sítě RAN poskytuje podporu členským státům, např. při vytváření preventivních strategií a deradikalizačních programů ve věznicích. Jak bylo oznámeno ve sdělení o radikalizaci z roku 2016¹¹, Komise počátkem roku 2017 zahájila činnost sítě pro tvůrce politik prevence, která sleduje dva hlavní cíle: i) posílit a institucionalizovat výměnu odborných znalostí a zkušeností ohledně přístupů a politik v oblasti prevence mezi členskými státy; a ii) zapojit členské státy úžeji do činností sítě RAN, a to prostřednictvím rozsáhlejšího informování o zjištěních sítě RAN v daném členském státě, zajištění optimální účasti vnitrostátních, regionálních nebo místních odborníků na akcích RAN a identifikace potřeb školení, seminářů a poradenství RAN v členských státech. První jednání se konalo dne 2. února 2017 a příští (čtvrtletní) jednání se zaměří na prioritní témata, jako jsou osoby, které mají být navráceny, deradikalizace a polarizace.

¹¹ COM(2016) 379 final, 4.6.2016.

S cílem přispět ke zlepšení spolupráce při přeshraničním vymáhání práva uspořádala Komise dne 27. března seminář věnovaný postupu „**přeshraničního pronásledování**“. Jde o pronásledování (obvykle autem) podezřelých osob, které v příhraničních oblastech u vnitřních hranic zahájí donucovací orgány jednoho členského státu a které pokračuje na území sousedního členského státu. První seminář umožnil konstruktivní jednání o praktickém provádění přeshraničního pronásledování a o způsobech, jak usnadnit tuto citlivou formu přeshraniční policejní spolupráce.

Pokud jde o **leteckou bezpečnost**, pokročila práce na posouzení rizika hrozby a zranitelnosti v souvislosti s lety do EU ze třetích zemí v návaznosti na práci zahájenou v lednu, jejímž cílem je vytvořit matici rizik spojující posouzení hrozeb a podrobné prvky zranitelnosti. To připraví půdu pro stanovování priorit a koordinaci vnější činnosti při budování kapacit ve zranitelných třetích zemích. EU vyvinula stabilní rámec ochrany letectví, je však důležité urychlit výše zmíněné procesy, a odstranit tak potenciální bezpečnostní nedostatky. Zákaz **některých elektronických zařízení**, jež nedávno vydaly Spojené státy a Spojené království, zdůrazňuje potřebu usilovat o užší spolupráci mezi členskými státy a současně respektovat jejich právo rozhodnout o zavedení doplňujících bezpečnostních opatření v případě letů ze třetích zemí. Ke zlepšení této koordinace uspořádala Komise dne 31. března tajné jednání odborníků z členských států, Austrálie, Kanady a Spojených států.

III. PRIORITY EU V BOJI PROTI ZÁVAŽNÉ A ORGANIZOVANÉ TRESTNÉ ČINNOSTI – NOVÝ POLITICKÝ CYKLUS EU

Cílem tzv. **politického cyklu EU** je zajistit účinnou spolupráci mezi donucovacími orgány členských států, orgány EU a agenturami EU, která by měla vést k soudržným a stabilním operativním opatřením zaměřeným na nejnaléhavější hrozby trestné činnosti, kterým EU čelí. Je to proces založený na důkazech, na jehož počátku Europol předložil **posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (EU SOCTA)**, které obsahuje soubor doporučení týkající se hlavních hrozeb trestné činnosti, jimž EU čelí. Zpráva EU SOCTA je základem pro diskusi mezi členskými státy o prioritách při řešení hrozeb trestné činnosti na úrovni EU. Priority jsou následně přijímány Radou ve složení pro spravedlnost a vnitřní věci a poté jsou zohledněny v přeshraničních operativních činnostech na úrovni členských států, zejména v rámci společných akcí mezi členskými státy a agenturami EU s podporou evropské multidisciplinární platformy pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti v EU¹². Komise poskytla a bude i nadále poskytovat finanční podporu na provádění politického cyklu EU a vyčlenila k 9 milionům EUR určeným pro financování v letech 2015 a 2016 další 4 miliony EUR na rok 2017.

Celkově lze konstatovat, že stávající politický cyklus EU (2013–2017) byl úspěšně proveden. Nezávislé hodnocení¹³, které zadala Komise, dospělo k závěru, že cyklus splnil svůj hlavní cíl, kterým bylo posílení spolupráce mezi členskými státy v boji proti závažné a organizované trestné činnosti¹⁴. Politický cyklus EU vedl ke zlepšení výměny

¹² <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/eu-policy-cycle-empact>

¹³ Hodnotící studie o politickém cyklu EU pro boj proti závažné mezinárodní a organizované trestné činnosti (2013–2017), závěrečná zpráva, 30.1.2017.

¹⁴ Současný politický cyklus EU má 9 priorit: napomáhání k nedovolenému přistěhovalectví, obchodování s lidmi, padělané zboží, podvody v oblasti spotřební daně a podvody s DPH, kokain a heroin, syntetické drogy, nedovolené obchodování s palnými zbraněmi, organizovaná majetková trestná činnost a kyberkriminalita.

informací, sdílení osvědčených postupů a zahájení řady společných vyšetřování a operací členskými státy. Přispěl rovněž k budování vazeb a důvěry, mimo jiné i s třetími zeměmi.

Nový politický cyklus byl zahájen poté, co Europol dne 9. března 2017 předložil zprávu EU SOCTA 2017¹⁵. Zpráva se zabývá potenciálními **vazbami mezi závažnou a organizovanou trestnou činností a terorismem**, a zejména skutečností, že organizovaná trestná činnost může přispívat k terorismu prostřednictvím činností, jako je nedovolené obchodování s palnými zbraněmi a výroba falešných dokladů nebo výnosy z pašování drog. Tento přístup byl navržen v Evropském programu pro bezpečnost¹⁶ a rozpracován ve sdělení nazvaném Naplňování Evropského programu pro bezpečnost v zájmu boje proti terorismu a položení základů účinné a skutečné bezpečnostní unie¹⁷.

Zpráva EU SOCTA 2017 doporučuje zaměřit se na pět prioritních hrozeb trestné činnosti: 1) **kyberkriminalitu**, 2) **výrobu drog, obchod s nimi a jejich distribuci**, 3) **převaděčství migrantů**, 4) **organizovaná vloupání a krádeže** (organizovanou majetkovou trestnou činností) a 5) **obchodování s lidmi**. Doporučuje také řešit tři průřezové problémy, které umožňují nebo podporují všechny závažné a organizované trestné činnosti: a) padělání dokladů, b) finanční trestnou činností včetně praní peněz a c) online obchodování s nedovoleným zbožím a službami.

Na základě zprávy EU SOCTA 2017 Komise a předsednictví Rady připravují své návrhy priorit týkající se boje proti trestné činnosti, které mají být projednány na zasedání Stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti, pro nový politický cyklus EU na období 2018–2021, jenž má být potvrzen v červnu 2017 na zasedání Rady ve složení pro spravedlnost a vnitřní věci.

Za účelem stanovení budoucích priorit EU v oblasti boje proti závažné a organizované trestné činnosti Komise podporuje všech pět priorit týkajících se hrozeb trestné činnosti, které určil Europol (viz body 1 až 5 níže). Komise se domnívá, že kromě nich je třeba věnovat zvláštní pozornost a finanční prostředky na úrovni EU k řešení těchto tří hrozeb trestné činnosti: 6) **nedovolené obchodování s palnými zbraněmi**, 7) **podvody s DPH** a 8) **trestné činy proti životnímu prostředí**. Tyto tři oblasti by rovněž měly být prioritními hrozbami trestné činnosti v rámci nového politického cyklu EU (viz body 6 až 8 níže).

Klíčovou otázkou zdůrazněnou ve zprávě EU SOCTA 2017 je **používání nových technologií zločinci**. Pro téměř všechny druhy organizované trestné činnosti zločinci stále obratněji a účinněji zavádějí a přizpůsobují technické prostředky. Daleko více se pro všechny typy nezákonného obchodu se zbožím a službami používá internet. To vyžaduje, aby byly donucovací orgány vybaveny vhodnými nástroji pro boj proti tomuto druhu trestné činnosti páchané na internetu a aby se společně odborně připravovaly a učily. Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva musí hrát klíčovou roli při poskytování vhodné odborné přípravy pro úředníky donucovacích orgánů, kteří jsou v přední linii v souladu s politickými prioritami a zjištěnými hrozbami.

Závažná a organizovaná trestná činnost má rovněž důležitý **vnější rozměr**. Zpráva EU SOCTA 2017 zdůrazňuje, že do organizované trestné činnosti v EU jsou zapojeny osoby více než 180 různých státních příslušností, které pobývají na území EU i mimo

¹⁵ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>

¹⁶ COM(2015) 185 final, 28.4.2015.

¹⁷ COM(2016) 230 final, 20.4.2016.

něj. Občany členských států není 40 % podezřelých. Hlavní obchodní trasy organizované trestné činnosti, která představuje hrozbu, začínají mimo EU. Pracuje se na řešení hrozeb organizované trestné činnosti zvnějšku¹⁸. Je důležité i nadále zajišťovat propojení mezi vnitřní bezpečností EU a její vnější činností při řešení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti, a to včetně spolupráce Europolu se třetími zeměmi.

1. *Kyberkriminalita*

Intenzita, rozsah a kvalita kybernetických útoků neustále stoupá¹⁹. Kyberkriminalita je ze své podstaty mezinárodní: oběti, pachatelé a důkazy se často nacházejí v různých zemích, v oblasti působnosti několika jurisdikcí. Členské státy projevily o prioritě týkající se kyberkriminality značný zájem, což dokládá počet operačních akčních plánů²⁰ vytvořených v oblasti kybernetických útoků, pohlavního vykořisťování dětí po internetu a podvodů s platebními kartami. Na úrovni EU k boji proti kyberkriminalitě významně přispělo Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě při Europolu (EC3)²¹. Eurojust prostřednictvím vyslaného odborníka a členství v programové radě s EC3 úzce spolupracuje. V rámci EC3 také působí Společná pracovní skupina pro kyberkriminalitu. Jejím úkolem je řídit na základě zpravodajských informací koordinovanou činnost v boji proti hlavním hrozbám kyberkriminality prostřednictvím přeshraničního vyšetřování a operací, které provádějí její partneři²².

Další kroky zahrnují průzkum možných řešení k odstranění překážek v trestních vyšetřováních kyberkriminality tím, že se vymezí konkrétní iniciativy v oblasti přístupu k důkazům a informacím²³. Spolupráce v boji proti kyberkriminalitě se musí nadále zaměřovat na identifikaci a ochranu obětí na základě stávajících práv obětí stanovených v právních předpisech EU²⁴ a stávajících osvědčených postupů²⁵. Spolupráce v boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí po internetu musí pokračovat a musí být dále posílena.²⁶ Pokud jde o podvody s platebními kartami, je nezbytné rozšířit stávající spolupráci při prosazování práva na větší oblast trestné činnosti, která se zaměřuje na bezhotovostní platební prostředky. Jak bylo oznámeno v akčním plánu pro posílení boje proti

¹⁸ To zahrnuje projekty financované z EU (například v oblasti západního Balkánu a v oblasti Sahelu), mise v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (např. EUNAVFOR Med Operation Sophia, výslovně koncipovaná tak, aby rovněž rozvrátila obchodní model převaděčů) a mise v oblasti správy hranic ve třetích zemích.

¹⁹ Viz posouzení hrozeb organizované trestné činnosti na internetu (IOCTA) 2016:

<https://www.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016>

²⁰ S cílem koordinovat opatření členských států a organizací EU proti zjištěným hrozbám jsou pro každou z priorit platformy EMPACT navrženy operační akční plány (OAP). V oblasti kyberkriminality bylo v roce 2015 a 2016 zahájeno 114 operačních akčních plánů.

²¹ Od svého založení se EC3 zapojilo do desítek vysoce sledovaných operací a více než 200 operačně-podpůrných zásahů na místě, jejichž výsledkem byly stovky zatčení, a analyzovalo více než 800 000 případů, z nichž velká většina se ukázala jako nebezpečná.

²² <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/joint-cybercrime-action-taskforce>

²³ Závěry Rady ze dne 9. června 2016 o zlepšení trestního soudnictví v kyberprostoru.

²⁴ Zejména směrnice 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57–73), a směrnice 2011/92/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii (Úř. věst. L 335, 17.12.2011, s. 1–14).

²⁵ Například projekt NoMoreRansom – <https://www.nomoreransom.org/>, vedený Eupolem a zahrnující donucovací orgány a soukromé organizace, jehož cílem je pomoci obětem škodlivého softwaru, který zakódoval jejich data (ransomware); poskytuje obětem nezbytné nástroje k dekodování jejich softwaru a ke zpětnému získání informací.

²⁶ Viz zpráva Komise o provádění směrnice 2011/92/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii (COM(2016) 872 final, 16.12.2016).

financování terorismu, Komise připravuje aktualizaci rámcového rozhodnutí z roku 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků²⁷.

2. *Výroba drog, obchodování s nimi a jejich distribuce*

Trh s nelegálními drogami je i nadále největším trhem spojeným s trestnou činností v EU. Zpráva EU SOCTA 2017 ukazuje, že více než jedna třetina zločineckých skupin působících v EU je zapojena do výroby drog, obchodu s nimi nebo distribuce různých typů drog. Maloobchodní trh s drogami v EU se odhaduje nejméně na 24 miliard EUR ročně. Obchod s drogami rovněž podporuje neformální ekonomiku, vede k násilí a dalším nezákonným činnostem a způsobuje vážné sociální problémy.

EU přijímá opatření proti obchodu s drogami v rámci protidrogové strategie EU na období 2013–2020, která se vztahují na snižování jak nabídky drog, tak poptávky po nich. Komise předložila dne 15. března návrh nového protidrogového akčního plánu EU na období 2017–2020. Aby mohla EU rychleji a efektivněji reagovat na nové psychoaktivní látky, schválila Rada v prosinci 2016 obecný přístup ohledně nového legislativního balíčku, který se má zabývat novými psychoaktivními látkami a dostat škodlivé látky pod kontrolu na úrovni EU²⁸. Jednání mezi spolunormotvůrci byla zahájena dne 1. března.

3. *Převaděčství migrantů*

Převaděčství migrantů do EU je v současné době jednou z nejrychleji rostoucích forem organizované trestné činnosti²⁹. Nejenže podněcuje nelegální migraci do EU, a tím ovlivňuje bezpečnost hranic a narušuje řízení migrace, ale rovněž představuje závažnou formu trestné činnosti, která stále více vystavuje migranty násilí, vykořisťování a ztrátám na životech. Evropský program pro migraci³⁰ a Akční plán EU proti pašování migrantů³¹ identifikovaly potřebu upřednostnit lepší prevenci a boj proti převaděčství migrantů, včetně omezování nelegální migrace a ztrát na životech ve Středomoří. Zvýšená podpora Europolu, včetně vytvoření specializovaného Evropského střediska pro boj proti převaděčství, má pomoci řešit tyto výzvy. Roční zpráva o činnosti ilustruje komplexní podporu, kterou středisko poskytuje evropským policejním orgánům a orgánům hraniční kontroly při koordinaci velmi složitých přeshraničních operací zaměřených proti převaděčství³². Eurojust rovněž určil kontaktní místa v oblasti justice v hotspotech v Řecku a Itálii, která mají předávat příslušné informace a případy národním sekcím Eurojustu za účelem návazných kroků ze strany justičních orgánů a koordinace na úrovni EU. Převaděčství migrantů je rovněž důležitou oblastí činností podél trasy přes centrální Středomoří, jak je navrženo ve společném sdělení ze dne 25. ledna 2017³³.

4. *Organizovaná majetková trestná činnost*

Organizovaná majetková trestná činnost zahrnuje celou řadu různých druhů trestné činnosti prováděné vysoce specializovanými mobilními organizovanými zločineckými

²⁷ Úř. věst. L 149, 2.6.2001, s. 1–4.

²⁸ COM(2016) 547 final, 29.8.2016.

²⁹ Europol odhaduje, že přinejmenším 90 % všech migrantů a žadatelů o azyl, kteří se do EU dostali nelegálně, k tomu využilo služeb převaděčů. V roce 2015 síť převaděčů migrantů, nabízející pomoc na cestě do EU nebo při pohybu v ní, dosáhly zisku, který se odhaduje na 4,7 miliardy EUR až 5,7 miliardy EUR.

³⁰ COM(2015) 240 final, 13.5.2015.

³¹ COM(2015) 285 final, 27.5.2015.

³² <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol%E2%80%99s-european-migrant-smuggling-centre-one-year>

³³ JOIN(2017) 4 final, 25.1.2017.

skupinami, které působí v celé EU, zejména prostřednictvím organizovaných vloupání, krádeží a loupeží a trestné činnosti související s motorovými vozidly³⁴. Tyto události se však nevyšetřují s dostatečnou důkladností, neboť jsou často klasifikovány jako drobná trestná činnost. Velkým problémem pro donucovací orgány je nárůst domácích vloupání páchaných kočujícími zločineckými skupinami pocházejícími především z jihovýchodní a východní Evropy. Pro zastavení této vysoce mobilní formy trestné činnosti je prvořadá spolupráce mezi donucovacími orgány v EU, ale i s partnerskými zeměmi v sousedství³⁵.

5. *Obchodování s lidmi*

Obchodování s lidmi je prioritní hrozbou pro EU už více než jedno desetiletí a mělo by tomu tak být i nadále v rámci příštího politického cyklu. Jde o jednu z nejzávažnějších forem organizované trestné činnosti a hrubé porušení lidských práv, ale také o jeden z nejvýnosnějších trhů trestné činnosti.³⁶ Obchodníci s lidmi se rovněž silně spoléhají na padělání dokladů, které jim umožňují jejich obchodní aktivity³⁷.

EU vyvinula účinný a ucelený právní a politický rámec pro boj proti obchodování s lidmi, zejména směrnici 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí³⁸ a strategii EU pro vymýcení obchodu s lidmi 2012–2016³⁹. Komise v současné době zkoumá, jaké kroky jsou zapotřebí pro politický rámec po roce 2016, přičemž vychází ze stávajícího rámce a hodnocení jeho výsledků.

6. *Nedovolené obchodování s palnými zbraněmi*

Vnitrostátní černé trhy jsou primárním zdrojem palných zbraní pro teroristy a zločince. Tento trh vzniká z krádeží nebo zneužití legálních zbraní ze zásilek a skladů. Obchodování s nedovolenými palnými zbraněmi online po darknetu a jejich doručování prostřednictvím běžné pošty a doručovacích služeb jsou nyní nejčastější formou nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi v EU. Počet případů, které se týkají vyšetřování nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi na darknetu, roste (2 % v roce 2014, 6,5 % v roce 2015 a 9 % v roce 2016).

Díky prioritnímu řešení otázky nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi v současném politickém cyklu EU bylo dosaženo výsledků v podobě větších závazků ze strany členských států (z 12 na 22 zúčastněných zemí), jakož i širšího zapojení celních

³⁴ Zpráva EU SOCTA 2017 vykazuje stálý nárůst počtu oznámených vloupání v posledních letech; odhaduje se, že každé 1,5 minuty dojde v EU k jednomu vloupání, přičemž některé členské státy evidují 1000 vloupání každý den.

³⁵ Příkladem přeshraniční spolupráce v oblasti prosazování práva je operace Turnstone, provedená v květnu 2015, která se zaměřila na závažnou přeshraniční organizovanou majetkovou trestnou činnosti v oblasti Baltského moře. Bylo zkontrolováno téměř 80 000 subjektů ze seznamu osob a vozidel na trajektech provozovaných v Baltském moři, a to jak ve vnitrostátních databázích, tak v databázích Europolu, což vedlo k 325 pozitivním nálezům vysoce hodnotných cílů. Zločinci byli zatčeni po intenzivní sledovací operaci, která monitorovala podezřelé od jejich prvního vstupu do země ve Stockholmu, po přistání trajektu z Tallinnu, po více než 1000km cestu územím Švédska až do města Bodø v Norsku. Viz výroční zpráva Europolu za rok 2015.

³⁶ Na základě zprávy Europolu o finančním obchodním modelu obchodování s lidmi z roku 2015 dosahuje odhadovaný zisk za všechny formy obchodování s lidmi celosvětově 29,4 miliardy EUR ročně. Průměrný roční příjem osoby obchodující s lidmi je přibližně 70 000 EUR. Předpokládaný celosvětový roční zisk z pohlavního vykořisťování souvisejícího s obchodováním s lidmi činí 25,8 miliardy EUR a z pracovního vykořisťování souvisejícího s obchodováním s lidmi 3,5 miliardy EUR.

³⁷ V prosinci 2016 Komise přijala akční plán pro posílení evropské reakce proti podvodům s cestovními doklady (COM(2016) 790 final, 8.12.2016). Dne 27. března přijala Rada závěry schvalující akční plán a vyzvala k jeho urychlenému provádění.

³⁸ Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1.

³⁹ COM(2012) 286 final, 19.6.2012.

orgánů⁴⁰. Vzrůstá rovněž spolupráce s mezinárodními partnery (Interpol, UNODC) a regionální spolupráce (zejména v oblasti západního Balkánu). Výsledkem je průměrně 17 akcí ročně v průběhu posledních tří let⁴¹.

Komise se domnívá, že za účelem přerušení dodávky zbraní dostupných pro pachatele trestných činů a teroristy je třeba zachovat tuto prioritu v současném cyklu⁴², aby byla dodržena dohoda, již bylo dosaženo v březnu a která posílí kontroly legálně držených střelných zbraní, včetně rozšíření působnosti zákazů týkajících se nejnebezpečnějších zbraní⁴³.

7. Přeshraniční podvody s DPH

Skupiny organizované trestné činnosti působí ztráty příjmů mezi 40 a 60 miliardami EUR ročně páchaním přeshraničních podvodů s DPH a 2 % těchto skupin stojí za 80 % podvodů na bázi chybějícího obchodníka uvnitř Společenství⁴⁴. Schémata podvodů je velmi složité a obtížné odhalit, a proto vyžadují koordinovaný přístup daňových správ a donucovacích orgánů. Eurofisc – síť daňových úředníků na úrovni EU – zajišťuje rychlou a mnohostrannou výměnu cílených informací v boji proti závažným přeshraničním podvodům s DPH. Pracuje s klíčovými zpravodajskými informacemi týkajícími se pachatelů podvodů a nových trendů v dané oblasti. Vzhledem k finančním ztrátám způsobeným přeshraničními podvody s DPH, které organizují zločinné skupiny, se Komise domnívá, že se jedná o otázku, která by měla být zahrnuta do nového politického cyklu EU⁴⁵.

Jak bylo oznámeno, Komise v září 2017 předloží návrh postupu k vytvoření jednotné oblasti DPH v EU, čímž se odstraní hlavní nedostatky systému, a tím se významně omezí přeshraniční podvody⁴⁶.

Po svém zřízení bude Úřad evropského veřejného žalobce⁴⁷ klíčovým aktérem v boji proti trestným činům poškozujícím finanční zájmy Unie. Úřad bude mít pravomoc vyšetřovat a stíhat takové trestné činy v celé EU, včetně závažných přeshraničních podvodů s DPH zahrnujících škodu ve výši nejméně 10 milionů EUR. To se vztahuje

⁴⁰ Je zapojeno 22 členských států (BE, BG, DK, EL, ES, FI, FR, MT, NL, PT, RO, SI, SE, UK, LU, PL, HU, SK, AT, HR, DE a CY). Dále je zapojeno těchto devět subjektů (orgány, agentury a sítě): Komise, Europol, CEPOL, EUROJUST, Evropská služba pro vnější činnost, evropská odborná skupina pro otázky palných zbraní (EFE), INTERPOL, FRONTEX, eu-LISA a třetí strany: Švýcarsko, US-ATF.

⁴¹ Od sbližování vnitrostátních právních předpisů, přes vytvoření centralizovaných koordinačních subjektů („národních kontaktních míst“) s cílem zajistit lepší výměnu operativních a jiných informací, až po školicí činnosti nebo společná přeshraniční vyšetřování a operace v oblasti vynucování práva (v zemích západního Balkánu se zaměřením na plynové/poplašné zbraně, upravené palné zbraně, elektronický obchod nebo doručování zásilek).

⁴² Většina členských států vyjádřila v probíhajících diskusích při přípravě nového cyklu pro tuto prioritu svou podporu.

⁴³ COM(2015) 750 final, 18.11.2015.

⁴⁴ Zpráva Účetního dvora č. 24/2015 o podvodech s DPH uvnitř Společenství.

⁴⁵ Značný počet členských států rovněž podporuje otázku podvodů s DPH jako prioritu v rámci nového cyklu v probíhajících diskusích při jeho přípravě.

⁴⁶ Akční plán v oblasti DPH: Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas přijmout rozhodnutí (COM(2016) 148 final, 7.4.2016).

⁴⁷ Dne 3. dubna 16 členských států oznámilo všem třem orgánům EU svůj záměr zahájit posílenou spolupráci na zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

zejména na kolotočové podvody a podvody na bázi chybějícího obchodníka uvnitř Společenství, do nichž jsou často zapojeny struktury organizované trestné činnosti⁴⁸.

8. *Trestné činy proti životnímu prostředí*

Trestné činy proti životnímu prostředí působí škody ve výši 91 až 258 miliard USD ročně⁴⁹ a rostou 2–3krát rychleji než globální ekonomika. Z toho důvodu jsou čtvrtou největší trestnou činností na světě po pašování drog, padělání a obchodování s lidmi⁵⁰. EU je původním trhem (např. u nedovoleného obchodování s odpady) nebo cílovým trhem (např. pro chráněné druhy či nezákonně vytěžené dřevo) a také dopravním uzlem v nedovoleném obchodu s dalšími oblastmi (např. u produktů z volně žijících druhů, jako je slonovina)^{51, 52}.

Závažnost trestných činů proti životnímu prostředí byla uznána na úrovni EU přijetím směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí⁵³. Trestní řády členských států byly uvedeny v soulad s jejími požadavky na sankce u různých kategorií trestných činů proti životnímu prostředí, včetně trestné činnosti v oblasti odpadů a volně žijících a planě rostoucích druhů. EU rovněž v únoru 2016 přijala akční plán pro boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, který se v současnosti provádí⁵⁴. Komise rovněž podporuje vytváření sítí EU pro policisty, státní zástupce, inspektory a soudce specializující se na boj proti trestné činnosti páchané v oblasti životního prostředí a spolupracuje s nimi⁵⁵. Vzhledem ke svému hospodářskému dopadu, závažnému ohrožení bezpečnosti a ničivému vlivu na přírodní prostředí je Komise tudíž toho názoru, že trestné činy proti životnímu prostředí by měly být rovněž zahrnuty do nového politického cyklu EU.

IV. ZÁVĚR

Komise se domnívá, že **posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti** z roku 2017 je dobrým základem pro stanovení priorit EU pro boj proti trestné činnosti na příští čtyři roky. Na základě toho Komise vyzývá Radu, aby schválila následujících osm hrozeb trestné činnosti jako priority v rámci politického cyklu EU pro boj proti závažné mezinárodní a organizované trestné činnosti na období let 2018 až 2021:

⁴⁸ Úřad zajistí vyšší počet stíhání a odsouzení a větší množství navrácených finančních prostředků Unie, které byly podvodně ztraceny. Jeho pravomoci budou vycházet z navržené směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (směrnice PIF), která stanoví minimální pravidla týkající se definic trestných činů a sankcí v oblasti rozpočtu EU (COM(2012) 363 final, 11.7.2012). Směrnice PIF by měla být přijata v červnu 2017.

⁴⁹ <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=27076&ArticleID=36202&l=en>

⁵⁰ http://unep.org/documents/itw/environmental_crimes.pdf

⁵¹ https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/World_Wildlife_Crime_Report_2016_final.pdf;
http://unep.org/documents/itw/environmental_crimes.pdf

⁵² Europol v roce 2015 koordinoval operaci proti globální trestné činnosti poškozující volně žijící a planě rostoucí druhy s názvem COBRA III: této operace se účastnilo 25 členských států EU, Interpol a Eurojust pod záštitou skupiny EU pro prosazování práva chránícího volně žijící a planě rostoucí druhy. Operace byla zaměřena především na pašeráky slonoviny a rohů nosorožců, kteří působí na trase z Afriky přes Evropu až na trhy v Asii (hlavně v Číně a Vietnamu). Operace sestávala ze 70 komplexních vyšetřování v 25 zúčastněných státech a 600 případů zabavení mj. velkého množství moderních léků obsahujících výtažky z chráněných rostlin a několika tisíc kilogramů chráněného dřeva. Viz výroční zpráva Europolu za rok 2015.

⁵³ Směrnice 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí (Úř. věst. L 328, 6.12.2008, s. 28).

⁵⁴ COM(2016) 87 final, 26.2.2016.

⁵⁵ Síť EnviCrimeNet, Evropská síť státních zástupců pro životní prostředí (ENPE), síť IMPEL a Evropské fórum soudců pro životní prostředí (EUFJE).

kyberkriminalita, drogová trestná činnost, převaděčství migrantů, organizovaná majetková trestná činnost, obchodování s lidmi, nedovolené obchodování se zbraněmi, podvody s DPH a trestné činy proti životnímu prostředí.

V příští zprávě, která má být předložena dne 16. května, Komise uvede svá zjištění na základě závěrečné zprávy expertní skupiny na vysoké úrovni pro informační systémy a interoperabilitu a předloží Evropskému parlamentu a Radě konkrétní představy jako podklad ke společné diskusi o dalším postupu.